

معیار سنجشِ مسئولیت در قانون مدنی و جزاء

تفاوت بین مسئولیت جزائی و مدنی:

***

مسئولیت چیست؟

مسئولیت آنست: که انسان عهده دار و مسئول از وظایف، اعمال و افعال خویش شناخته میشود.

بر مبنای تعریف ارائه شده مسئولیت در بحث فعلی دو حالت بخصوص را احتوا می کند؛

۱ مسئولیت کیفری (جزائی)

۲ مسئولیت مدنی (حقوقی)

ولی یک حالت استثنائیکه این دو عنصر مهم را باهم پیوند میدهد ایجاد «ضرر» به وسیله ارتکاب اعمال خلاف قانون و نقض و پامال حقوق است که آنرا مسئولیت کیفری و حقوقی میخوانیم و درین صورت شخص مرتکب مسئول عمل ارتکابی خود شناخته می شود.

پس با توجه به مطالب بالا: اساس مسئولیت در هر دو حالت یعنی حالت کیفری و مدنی را «ضرر» به وجود می آورد.

زمانیکه پای وجودِ ضرر به میان می آید جبرانِ ضرر و خساره عاید مطرح میشود.

و در صورت تحققِ ضرر و وجوب و لزوم جبران خساره نحوه تأدیه و ایفاء مطرح میگردد:

اینجاست که ضرر در قضایای کیفری (جزائی) نحوه و شرایط خاصی داشته و در موضوعات حقوقی و مدنی نیز دارای شرایط خاص می باشد.

ببینید: در پرنسیپ و اصل با رعایت حکم قانونیت جرم و جزاء هر ضرریکه نتیجه تخلف و سرکشی از او امر قانون و یا تجاوز بر حریم قانون

بوجود آید و حقوق جامعه و افراد آن پامال شود، نظم جامعه خدشه دار گردد طبعن ضرری در قبال دارد که آن را نمیتوان بدون ادای جبران نا دیده گرفت و همین جبران خساره و اعاده حق و نظم قانونی در حقیقت جزای قانونی خوانده میشود که بر مسئولین و مجرمین تطبیق می گردد. بلی مدلل بر همین اصول: مسئولیت های قانونی به دونوع تبارز می کند:

۱ : مسئولیت جزائی:

۲ : مسئولیت مدنی :

در مسئولیت جزائی؛ ضرر اساساً متوجه جامعه است که ازان جامعه متضرر می گردد و قانون صدمه می بیند و این ضرر نظم و امنیت جامعه را متأثر و تجاوز بر حقوق اجتماع خوانده می شود.

اکنون در چنین حالتی چه باید کرد؟ تا جامعه را محفوظ و نظم و نظام را مصئون نگهداریم زیرا جامعه بایست در دفاع از حقوق خویش بایستد و جلو تجاوز بر حقوق خود و افراد خود را بگیرد.

و این مأمول زمانی بر آورده میشود که از تجاوز بر حقوق اجتماع طور قانونی جلو گیری و متجاوزین و متخلفین قانون که جامعه را متضرر ساخته اند مجازات گردند و آنانیکه بر جامعه ضرر رسانده و یا ضرر می رسانند کیفر اعمال خود را ببینند و جامعه حقوق خود را واپس بستانند.

پرسش اینجاست که چه کسی مسئولیت حفظ منافع جامعه را عهده دار بوده و می تواند به صفت نماینده ازان دفاع نماید؟

سارنوال یا مدعی العموم در چنین حالات به صفت ممثل و نماینده جامعه برای دفاع از حقوق اجتماع تبارز و چنین مجرمین را تعقیب و خواهان مجازات ایشان میگردد و برای سلامت جامعه مطابق احکام قانون عمل میکند.

***

ولی در مسئولیت مدنی: برخلاف مسئولیت جزائی ضرر به مال تعویض و با مال استیفاء میشود. منظور اینک مجازات در ضرر مدنی یا حقوقی تعویض مالی مطابق احکام قانون بوده و مسئولیت جزائی ندارد.

اکنون بر مبنای تذکرات بالا این حقیقت به میان می آید که: در مسئولیت

مدنی ضرر همیشه متوجه فرد بوده و فرد حق دارد از ضرر عاید بخود
صرف نظر نماید و یا باجانب مقابل صلح و مصالحه کند البته معیار
سنجش ضرر اندازه ضرر عاید می باشد که به اساس آن محاسبه و
برآورد میگردد .

ولی در مسئولیت های کیفری سارنوال حق بخشایش ضرر عاید بر جامعه
و یا صلح و مصالحه را نداشته مکلف به مطالبه جبران خساره متناسب
به ضرر عاید و ایفاء حقوق اجتماع می باشد.

محتوای مطالب عرض شده ما را به جای می رساند که معیار سنجش
اندازه و مقدار مسئولیت های کیفری و مدنی همانا ضرر عاید اگر
مادی است و یا معنوی همان ضرر متبازر و ایجاد شده در قضایای
کیفری و موضوعات مدنی می باشد.

****

به هر صورت میخواستیم به عرض برسانم که تفاوت های زیادی بین
مسئولیت های مدنی و جزائی وجود دارد که منجمله در مسئولیت جزائی
و احداث ضرر داشتن علم و آگاهی قبلی مرتکب در احداث و نتیجه
فعلیکه انجام میشود و ضرریکه به وسیله آن عاید میگردد موجود باشد
ولی بعد از احداث نتیجه اگر قصد احداث جرم داشته است و یا خیر
موجب نبود مسئولیت نشده و مرتکب مسئول ضرر عاید و مرتکب
فعل شناخته می شود و درینصورت ایجاد ضرر شرط اساسی قرار می
گیرد.

ولی در مسئولیت مدنی وجود علم و فهم قبل از ایجاد ضرر و یا داشتن
نیت و قصد در ایجاد ضرر اساس قرار نمی گیرد و در صورت وقوع
ضرر نیت و قصد شرط پنداشته نمی شود. و ضرر عاید محور اصلی
مسئولیت محاسبه میشود خواه در آن قصدی وجود داشته باشد و یا خیر؟

با عرض ارادت و حرمت {سخی صمیم}

****